

Adatok Tolna megye flórájához

Hazánkban találni még számos oly vidékeket, nagyobb területeket, a melyeket florisztikai szempontból eddigelé nem vizsgáltak át, pedig a vegetációjuk eredetiségére nézve megérdemelték volna, hogy rájuk több gondot fordítsanak. Ilyen vidékekhez tartozik Tolna vármegye legnagyobb része is, mert ennek eddig még csak a széleit kerülgették a botanikusok.

Már Kitaibel járt Paks és Várallja tájékán slavoniai útja közben, majd az 50-es években Hildebrand bécsi kertész, Veszprém és Fehér megyékben gyűjtve a határszélnél Kért is érintette, míg legújában Menyhárt L. volt kalocsai tanár Paks és Dunaföldvár vidékét kutatta át nagy eredménnyel.

Mindezek után nem lesz talán érdektelen, ha én azon néhány adatot, a melyet a megye közepe táján eddigelé gyűjthettem, világgá bocsájtom; annyiival inkább, mert az általam bejárt vidék eddig egész ismeretlen volt.

A növénygyűjtést csak néhány év óta folytatom s így nem igen volt alkalmam nagyobb területet bejárni, hogy ez által az

egész megye vegetációjáról általános fogalmat szerezhettem volna, hanem csak Szt.-Lőrincz, Kis-Székely és Varsád falvak vidékét kutathattam át, a melyek bizony csak kis részét teszik ki a megyének. Mindazonáltal megkísérlem, hogy néhány szóval jellemezsem ezen bejárt terület vegetációját.

Valamint az egész megye sem áll egyébből, mint kisebb-nagyobb dombok láncolatából, a melyek szélesebb vagy keskenyebb völgyekkel, patakokkal és folyókkal szakítják meg, s így néhol a dombos, erdős hegyvidék, másutt meg a sík lapály és rétság lép előtérbe és lesz uralkodóvá: úgy van ez a mi vidékünkön is.

Míg Szt.-Lőrincz, mely a Sió mellett fekszik, jobbára sík határral bír, és a Sió és Sárviz között nagy rétsége, mocsárai vannak, addig Kis-Székelyben inkább a magasabb löszdombok uralkodnak s nagy részök erdővel van borítva, a rétság pedig igen csekély katlan által képeztek, hasonlóképp Varsádon is a fennsík az uralkodó.

Magasabb köves, meszes hegyek csak a baranyai határszélnél találhatók, a mi dombjaink mind löszből állanak. Szíkes hely sincs a közvetlen közelségben, hanem csak Szekszárd vidékén és Czeczén Fehér megyében. Ezekből következik, hogy a flóra sem mutathat fel valami meglepő újdonságokat, hanem csak az alacsonyabb dombvidék, erdők, mezők, lapályos rétek stb. növényeit; de ezek között is találni több érdekes fajt, a mely nemcsak a megyére, hanem hazánk flórájára nézve is fontos.

Ilyenek: *Inula media* Ma B., mely eddig Magyarországon nem találtatott; *Trifolium gracile* Thuill., melyet hazánkban Janka V. Úr találta először Svinicánál, második termőhelyét én találtam Kis-Székelyben; *Silene viridiflora* L., eddig csak a magasabb hegyvidékekről volt ismeretes, 600 lábnál alantabb nem igen szedték, holott nálunk 400-500 láb magas dombok vágásaiban elég gyakori, a *Genista hungarica* Kerner. szinte új a megyénk nézve, nemkülönben a *Trifolium medium* var., a *Melica Magnolii* Gr. Godr. szinte nem közöltetett hazánkból.

Az erdők közül csak a tölgyes kevert erdő van nálunk képviselve; bükkfák egyedül a baranyai határszél magasabb hegyein nőnek. A tölgyfák többféle fajai találhatók, de ezek is ritkán lépnek fel önállóan csoportokat alakítva, hanem leg-

inkább gyertyánfával és kőrissel vannak keverve. A gyertyánfa nagy mennyiségben található különösen a k.-székelyi erdőben és sok helyen ez képezi az erdőt míg a kőriska jobban Varsádon van elterjedve, mint hézagpótló.

A. RÖDTKLÖVER, TRIFOLIUM PRATENSE L.
B. SKOGGKLÖVER, TRIFOLIUM MEDIUM (L.) HUDS.

Főlemlítendő még: a fodor juhar, mely néhol a tölgyekkel vetekedik nagyságra és vastagságra nézve, továbbá a fekete-győri juhar, szilfa, hárs, jegenye, fűz, égerfa, vadceseresnye stb., mint megannyi tényezői az erdők változatosságának.

A vágásokban, irtásokban erdőszeleken és ritkás foltokon leginkább galagonya, húsos som, vörösgyőri, ostormén bangita, hólyagmogyoró (*Staphylea*), kétféle kecskerágó, kutyabenge, varjútövis, fagyal, mogyoró és egyéb bokrok észlelhetők.

Az erdei flóra leginkább a vágásokban, bokros széleken van kifejlődve s mint ennek megfelelő formatio nyilvánul, míg az erdei rétek nem igen vannak képviselve s így ezek vegetációjuk sem fejlődik. A k.-székelyi erdőben több helyen tisztások és kaszálók is vannak ugyan, de ezek nem számíthatók az erdei rétekhez, mert igen csekély területeket foglalnak el jobbára az utak mentén s utféli, parlagi vagy vágási növényekkel borítsák.

Jellemző növények a csalitos, bokros helyekre nézve a következők: *Erysimum odoratum*, *Chaerophyllum bulbosum*, *te-mulum*, *Hesperis runeinata*, *Thalictrum*

